

OOSTVLAAMSCHE ZANTENMEDEDEELINGEN VAN DEN BOND DER OOSTVLAAMSCHE
FOLKLORISTEN

Maatschappij zonder winstbejag

Secretariaat van den Bond :
L. VERLODT, Zalmstraat, 69, Gent.Alle stortingen te doen op postrekening :
969.46, Bond Oostvl. Folkloristen,
Abrahamstraat, 13, Gent.Redactie van Oostvl. Zanten :
F. VAN ES,

Groendreef, 114, Lokeren.

J. VERMEULEN & J. BOES.

Naar een Bibliographie van de
Vlaamsche Folklore,

door Dr. K. C. PEETERS.

I. — HISTORISCH OVERZICHT.

Van de onmisbaarheid eener degelijke bibliographie bij de beoefening van gelijk welke wetenschap is elkeen overtuigd. Voor de folklore, waarvan het materiaal zoozeer verspreid ligt, kan men, meer dan voor welke andere wetenschap ook, getuigen, dat geen ernstig werk te leveren is, indien men niet kan beschikken over een zoo volledig mogelijke bibliographie.

Deze behoefte doet zich reeds sedert meer dan een halve eeuw gevoelen. De groote belangstelling, die, vooral vanaf het laatste kwart der vorige eeuw, de volkskunde te beurt viel, had ook haar schaduwzijden. De vermeerdering van het aantal beoefenaars gepaard met het opkomen van zóóveel tijdschriften, was niet bevorderlijk voor het wetenschappelijk gehalte van de folklorestudie. Het dilettantisme, hoe nuttig het ook zijn kan, wordt gevaarlijk als het overmoedig wordt en wetenschappelijke pretenties krijgt.

In 1890 deed *Weinhold* in Duitschland nog een poging om het gebied zoo goed mogelijk te omlijnen en rond dien tijd verschenen dan ook de eerste bibliographische werken.

Als voorloopers zijn te vermelden : *Gomme* met zijn « *Bibliography of Folklore Publications in English* » vanaf 1882 tot 1889; *Tiele* met zijn « *Nederlandsche Bibliographie van Land- en Volkenkunde* » (Amsterdam, 1884); *G. Pitré* met

zijn « **Bibliografia della tradizioni popolari d'Italia** », tot dan toe de uitvoerigste folkloristische bibliographie : 628 blz. in 4°, uitgegeven te Turijn in 1894.

In Duitschland had **Ulrich Jahn** in zijn « **Anleitung zur deutschen Landes- und Volksforschung** » (Stuttgart, 1889) een poging gewaagd tot een bibliographisch overzicht (blz. 447 vv.), doch tot een stelselmatige bibliographie was het niet gekomen.

In Frankrijk, waar de folklore zich door de sociologie op sleeptouw had laten nemen, verscheen vanaf 1898 een zeer rijke folkloristische bibliographie in het tijdschrift van **Dürkheim** « **L'Année Sociologique** » (Paris).

In alle landen was, juist door het verschijnen dezer bibliographische overzichten, de aandacht gevestigd op de omvangrijkheid van het materiaal. Hier en daar werd zelfs getwijfeld aan de mogelijkheid ooit tot een definitieve omlijning van het gebied en tot een behoorlijke ordening van de bouwstoffen te komen. Alvorens verder te gaan moest halt worden gehouden om het terrein te overschouwen en den nieuwen weg te verkennen. Er moest nu ernstig gedacht worden aan methodische verwerking van die overrompelende massa materiaal. Deze noodzakelijkheid had bij ons ook **Isidoor Teirlinck** duidelijk ingezien en, na te hebben aangestipt, dat een ordening van het reeds verzamelde materiaal zich opdrong, publiceerde hij een classificatieplan, dat door hem zelf gedeeltelijk tot in de bijzonderheden werd uitgewerkt⁽¹⁾.

(1). — **Is. Teirlinck**, *Le Folklore flamand. — Folklore mythologique*. Brussel 1895.

Nadat hij in zijn inleiding een definitie van de folklore had gegeven en eenige methodologische richtlijnen had aangeduid, stipte Teirlinck aan : « *Les matériaux déjà recueillis sont extrêmement nombreux et une classification s'impose* ». (bl. 8). Zijn classificatieplan (bl. 8-20), waarvan we hieronder de hoofdlijnen geven, was in de eerste plaats bestemd om te dienen bij het ordenen van het materiaal. In feite kwam het echter neer op het samenbrengen en het classificeeren van *bibliographische gegevens*.

A. *Croyance populaire (folklore mythologique)* : I. Culte et folklore. - II. Folklore et Démonologie. - III. Le monde des sorciers et des esprits.

B. *Fantaisie populaire* : I. Contes. - II. Sagas. - III. Anecdotes.

C. *Vie populaire* : I. Folklore et Amour. - II. Folklore et Rêves. - III. Superstitions. - IV. Moeurs et Usages, Fêtes et Jeux. - V. Folklore et Enfance. - VI. Calendrier folkloristique.

D. *Science et Art populaires* : I. La Langue du Peuple. - II. Histoire et Géographie. - III. Art populaire. - IV. Médecine populaire.

In zijn « *Vraagboek* », waarnaar Teirlinck trouwens verwijst, had **Aug. Gittée** reeds een indeeling van het te verzamelen materiaal vooropgesteld. Zijn indeeling ziet er aldus uit : 1. Taal en volkshumor; 2. Volksvermaken, omvatende kinder- en volksrijmpjes, spelen en vermakelijkheden, feesten; 3. Volksleven met zeden en gewoonten, geboorte, huwelijk, sterfgeval, kleederen, sieraden, gesloten overeenkomsten, misdrijven, tafelgebruiken; 4. Volksmythologie met de volgende onderdeelen : godsdienst, duivel, kruis, vrijmetselaars, andere ingebeelde wezens : reuzen, dwergen, weerwolf, alven, nachtmerrie,

Rond de eeuwwisseling was de crisis algemeen. L. S c h e r m a n zegde het met de woorden van Goethe « Wenn ein Wissen reif is Wissenschaft zu werden, so musz notwendig eine Krise entstehen ». Hij zocht de oplossing in het vastleggen van strenge methodische richtlijnen. Zijn « Allgemeine Methodik der Volkskunde » in samenwerking met F. S. K r a u s s verscheen in 1899 (in de « Jahresberichte über die Fortschritte der Romanischen Philologie » bij Junge te Erlangen) en hetzelfde jaar publiceerden zij hun eerste Bibliographisch overzicht « Berichte über Erscheinungen in den Jahren 1890-1897 », aangevuld in 1903 met « Die Volkskunde in den Jahren 1897-1902; Berichte über Neuerscheinungen » door K r a u s s alleen.

In de andere landen lieten de vorschers en de organisators niet op zich wachten. Bijzondere aandacht verdient in dit verband het werk van den grooten Zwitserschen folklorist, E d w a r d H o f f m a n n - K r a y e r, die in 1897 het tijdschrift « Schweizerisches Archiv für Volkskunde » oprichtte, later oek getiteld « Archives suisses des traditions populaires ». Hem was de scherpe crisis evenmin ontgaan. Hij droeg het zijne bij tot de oplossing ervan. Benevens zijn vele bijdragen in het tijdschrift der door hem gestichte vereeniging, publiceerde hij een theoretisch werk onder denzelfden titel als dat van Riehl in 1860 : « Die Volkskunde als Wissenschaft » (Zürich, 1902) en een bibliographie, aanvankelijk beperkt tot Zwitserland, later uitgebreid tot het geheele internationale gebied, zooals wij die kennen sedert 1917 en die na den dood van den stichter door Paul Geiger wordt voortgezet. (« Volkskundliche Bibliographie. Im Auftrage des Verbandes deutscher Vereine für Volkskunde ». Berlin, 1919. Beginnend met het jaar 1917). Sedert 1938 treedt Prof. Dr. P. de Keyser op als medewerker voor België (Vlaamsch en Waalsch gedeelte).

Wat betreft de periode vóór 1919 van Hoffmann-Krayer's Bibliographie, deze wordt op uitstekende wijze aangevuld door den Catalogus van Folklore in de Koninklijke Bibliotheek (te

spoken: 5. Natuurgeloof in steenen, planten, dieren, sterren, luchtverschijnselen, weersgesteldheid, dwaallicht: 6. Geloof aangaande het menschelijk lichaam; 7. Volksgeneeskunst; 8. Tooverij handelend over heksen, zout, boter: 9. Fatalisme met vragen over geluk en ongeluk, toekomst voorspellen, waarzeggerij, droomen, goede en slechte voortekens, geluksfetisj. loten

A. G i t t é e, *Vraagboek tot het zamelen van Vlaamsche folklore of Volkskunde*. Gent, Willemsfonds, 1888. Het vraagboek van Gittée is een zeldzaamheid geworden. De vragenlijsten werden in hun geheel overgedrukt in P. De Keyser, *Folklore en Onderwijs*. Antwerpen, 1933.

Den Haag) samengesteld door den directeur Dr. W. G. C. Bijvancck (+ 1925) en de wetenschappelijke assistente Mej. Schouten. Deze catalogus bestaat uit drie deelen :

- I. Europa (Den Haag, 1919, 627 blz.).
- II. Buiten Europa + Supplement (id. 1920, 270 blz.).
- III. Registers (id. 1922, 151 blz.) : Auteurs, geographisch naamregister, register van onderwerpen.

In verschillende landen beschikt men thans over vrij volledige nationale bibliographieën. In Duitschland o.m. de **Zeitschriften-schau** van L. Dietrich e.a. (sedert 1905) met een vervolg « **Volkskundliche Literatur** » door A. Abt (sedert 1911) en de Bibliographie door H. Bellmann in het groote werk van Spamer (II, Berlin, 1935, 88 blz.).

In Engeland werd het bibliographisch werk ondernomen door de « **Folklore Society** » (sedert 1906) en in Frankrijk bezorgde Arnold Van Gennep een « **Bibliographie méthodique** » als deelen III en IV van zijn « **Manuel de Folklore français contemporain** » (Paris, 1937-1938).

*
**

Terwijl op internationaal gebied en in de ons omringende landen de toestand geregeld is, missen wij, zoowel voor Noord- als voor Zuid-Nederland nog steeds het zoo noodzakelijke apparaat voor de folklorestudie : een volledige bibliographie. Dat wil niet zeggen dat er bij ons niets gepresteerd werd op dit gebied. Wel integendeel. Ware vanaf het begin de werking goed geleid, behoorlijk gesubsidieerd, degelijk gecoördineerd en systematisch doorgevoerd geweest, dan zouden wij reeds lang, althans wat Vlaamsch-België betreft, onze bibliographie hebben gehad. Zeer vroeg trouwens en wel in den eersten jaargang van « **Volkskunde** » (1888, blz. 96) had Aufr. Gittée reeds een oproep gericht tot de Nederlandsche folkloristen tot het verstrekken van bibliographische gegevens. Hij vond echter weinig of geen gehoor en het is bij een wensch en een oproep gebleven.

En het was de opvolger van Gittée in de redactie van « **Volkskunde** », die veertig jaar later de oproep zou herhalen.

Op het 29e Nederlandsch Taal- en Letterkundig Congres, dat in 1906 te Brussel gehouden werd, heeft Alfons de Cock twee merkwaardige verslagen uitgebracht in verband met de

wetenschappelijke beoefening der Folklore. In het eerste wees hij op « de noodzakelijkheid in Noord- en Zuid-Nederland een algemeene vereeniging te stichten, die hare vertakkingen zou hebben in al de gewesten » (Handelingen blz. 54-56). Het tweede was getiteld : « Het opmaken van de algemeene bibliographie der Nederlandsche folklore is een zeer nuttig werk ». Na de bronnen te hebben aangeduid, waaruit het materiaal van de Nederl. Folklore te putten is, kwam hij tot de conclusie : « Dat werk (d. i. het samenstellen van een algemeene, doelmatige bibliographie der Nederlandsche folklore) vergt zoo een kolossale inspanning, dat zij slechts op last en voor rekening van de Vlaamsche en Noord-Nederlandsche Academiën tot stand zou kunnen gebracht worden (Handelingen bl. 57) ».

Van een verwezenlijking van De Cock's wenschen is niets terecht gekomen. Wel weten wij dat elke folklorist voor eigen gebruik en met betrekking tot zijn eigen specialiteit een voor hem bruikbare bibliographie heeft aangelegd.

Een grootsch opzet was dat van Dr. L. D e W o l f uit Oostende, die in 1908 begon met een bibliographisch bijblad aan **Biekorf**, onder den titel **Volkskundige Boekenschouw (Bibliographia Folklorica)**. Om een idee te geven van dit werk weze gezegd, dat voor den jaargang 1908 deze bibliographie 298 bladzijden beslaat (registers inbegrepen) en 2296 nummers bevat. Meer dan 400 publicaties (meestal tijdschriften) werden zorgvuldig geëxcerpeerd en haast bij elk nummer vinden wij een samenvatting in het Nederlandsch en in het Latijn.

Over de opvattingen van de folklore, die De Wolf er op nahield — en die ook de indeeling van zijn bibliographie hebben beïnvloed — zullen we niet handelen. Alleen willen wij aanstippen, dat te veel belang werd gehecht aan de hulpwetenschappen, zoodat het eigenlijk folkloristisch materiaal slechts de helft van zijn bibliographie beslaat.

Na twee jaar heeft De Wolf er het bijltje moeten bij neerleggen bij gebrek aan belangstelling en aan financieele middelen. De Cock werd in het gelijk gesteld : zulk werk moet gesubsidieerd worden.

Het is jammer, dat het opzet van De Wolf mislukt is. Indien hij over de noodige geldmiddelen had kunnen beschikken, zou hij tevens hebben kunnen rekenen op buitenlandsche medewerking en zou zijn bibliographie de latere van Hoffmann-Krayer over-

bodig hebben gemaakt : ze was onder vele opzichten heel wat beter.

Heeft de mislukking van het Biekorf-initiatief als schrikwekkend voorbeeld gediend? Best mogelijk, want gedurende de tien volgende jaren is er niets merkwaardigs te melden op bibliographisch gebied. Intusschen was de eerste wereldoorlog over ons land gekomen.

Een nieuw en een hoopgevend teeken was het verschijnen van de inhoudstafel op de vóóroorlogsche jaargangen van « **Volkskunde** » (1888-1914) door Dr. Robert Foncke. Deze index verscheen als nr. 22 in de « **Collection de Tables de Revues belges publiée par l'Association des Conservateurs des Archives, des Bibliothèques et des Musées de Belgique** ». (Brussel, 1919).

Deze inhoudstafel is samengesteld volgens stelregels die kunnen gelden voor alle mogelijke tijdschriften : een analytische tafel der artikels (onderwerp-index), een alphabetische lijst der medewerkers, een analytische tafel der platen (volgens onderwerpen) en een tafel van boekbeoordeelingen (alphabetisch volgens naam der auteurs).

Al zijn de artikels niet geclassificeerd volgens een vakkundige indeeling der stof (geen folkloristische index dus); al zijn we niet ingelicht over de lengte van de artikels (omdat alleen de beginbladzijde wordt aangegeven) en al is er op andere punten van bijkomstigen aard kritiek uit te brengen, toch vinden we het spijtig, dat het bij deze ééne inhoudstafel op een folkloristisch tijdschrift gebleven is. Beter iets dan niets.

De heer F. Van Es heeft thans — volgens het systeem Foncke — de inhoudstafel voortgezet tot het einde der oude reeks van het tijdschrift. (Het plan, dat wij op het einde dezer verhandeling meêdeelen maakt verderen arbeid volgens dat systeem overbodig en nutteloos).

Dan komen in chronologische volgorde :

1° het initiatief van de **Zuidnederlandsche Centrale voor Folklore-onderzoek** tot het samenstellen van een Bibliographie van de Vlaamsche Folklore, waarvan ons geen resultaten bekend zijn evenmin als van de werking dezer centrale;

2° de werking van den **Bond der Oostvlaamsche Folkloristen** op bibliographisch gebied. We onderscheiden daarin drie perioden :

a) Reeds in de eerste nummers van **Oost-Vlaamsche Zanten**

(1926) werd een oproep tot medewerking gericht tot alle welwillende zanters en werd een classificatieplan medegedeeld, evenals instructies voor de medewerkers en een zeer onvolledige lijst van te excerpereen tijdschriften.

In 1930 (Lustrumnummer, blz. 3) lezen we, dat de Bond nu een 3.000-tal steekkaarten bezit waarvan meer dan 2.000 werden opgesteld door den verdienstelijken folklorist Van den Broeck uit Hamme. Er wordt nogmaals aangestipt « dat de folklore zeker wel het wetenschappelijk vak is, dat het meest behoefte heeft aan een zorgvuldige bibliographie ».

b) Twee jaar later, 1932, (7° jg. 1932, blz. 57-68) verschijnt een artikel van Prof. Apers : « **Ontwerp van een Bibliographie over de Volkskunde van het Oude Graafschap Vlaanderen** ». (Al wat niet tot het graafschap behoort wordt weggelaten). Drie vaststellingen van Prof. Apers :

1° de eerste oproep (1926) vond niet al te veel bijval;

2° twijfel over de vraag « of deze wetenschap al ver genoeg gevorderd is in het Vlaamsche land, om er reeds aan te denken al de studiën en artikels samen te brengen in een bibliographie »;

3° de indeeling van Den Haag (d. i. Bijvanck-Schouten) is te verkiezen boven die van Hoffmann-Krayer.

Volgen : opgave van instructies voor de medewerkers, lijst van te excerpereen tijdschriften. De 24 van den eersten oproep zijn er nu 143 geworden. Nog steeds onvolledig en zonder nadere aanduiding : alleen de titel.

c) Nog negen jaar later : (16° jg. 1941, blz. 119-124). Nieuwe oproep, ditmaal van de redactie. Het terrein is nog verder ingekrompen. Het heet nu « **Oostvlaamsche folkloristische bibliographie** ». Ook West-Vlaanderen is thans aan zijn lot overgelaten, doch nu wordt het een overzicht van « alle artikels, studiën of werken (het blijken vooral actueele dagbladartikels te zijn) waarin specifiek Oostvlaamsche folkloristische bijzonderheden vermeld staan ». Van elk artikel wordt, benevens de bibliographische aanduidingen, een samenvatting met korte beoordeeling in het tijdschrift gepubliceerd.

Aan deze bibliographie werden tusschen 1941 en 1946 acht bijdragen gewijd, de laatste in nr. 1-2 van den 21 jg. (1946) blz. 22-30.

Als men het gepubliceerde in « Oostvlaamsche Zanten » terzijde laat, dan moet de vraag « Wat heeft de actie van den Bond opgeleverd » ? aldus worden beantwoord :

Het verzamelde materiaal, dat door den Bond werd gecentraliseerd — eerst onder leiding van Prof. De Keyser, later onder die van Prof. Apers — werd, om de beurt, toevertrouwd aan tijdelijke universitaire assistenten o. a. Drs. De Voghel en Dr. Gysseling. De bibliographie maakt thans deel uit van de collecties van de Universiteitsbibliotheek, volgens het plan van Prof. Apers, die het reeds verzamelde ook nog persoonlijk heeft aangevuld.

In verband met den arbeid te Gent blijft nu nog een woordje te zeggen over het werk van het Seminarie voor Folklore aan de Rijksuniversiteit op het gebied van de Bibliographie. Dit werk werd nooit onderbroken. Onder leiding van Prof. De Keyser hebben zich daar verdienstelijk gemaakt een aantal studenten, die op een folkloristisch onderwerp hebben gewerkt voor hun licentie of hun doctoraat. De bibliographische gegevens worden thans « up to date » gehouden door Dr. Gysseling.

Gent spant de Kroon. Want, al heeft Prof. Apers zich beperkt tot het graafschap en de heer Van Es tot Oost-Vlaanderen, nergens kan men op zulke resultaten bogen.

In de andere provincies is ons niets bekend van een georganiseerde werking⁽²⁾. We zullen graag onze meening herzien, indien ons iets wordt gesignaleerd. Natuurlijk zijn er overal individueele zanters, die, zooals we reeds zegden, voor eigen gebruik en, uit noodzakelijkheid des middels, een bibliographie hebben aangelegd. We denken o. m. aan de duizenden steekkaarten van wijlen Victor de Meyere, die door Mevrouw de Meyere zeer zorgvuldig worden bewaard; aan het werk dat op bibliographisch gebied te Brugge wordt geleverd door de heeren Van Coppenolle en Stalpaert; aan het bibliographisch materiaal dat Prof. Dr. J. Gessler

(2). — De « Dienst voor geschiedkundige en folkloristische Opzoekingen » der provincie Antwerpen vermeldde in zijn Jaarverslag over de werking gedurende het jaar 1931 (bl. 3) :

« *Bibliographie van de folklore.* — Er werd besloten een bibliographie op te stellen « van wat er op het gebied der Vlaamsche volkskunde verschenen is. Dit werk vergt veel tijd en veel opzoekingen. Door den Bond van Oostvlaamsche folkloristen wordt « er gewerkt aan een dergelijke bibliographie voor het graafschap Vlaanderen. Een « aanzienlijk getal fichen zou reeds opgemaakt zijn. De heer de Meyere deelde mede, « dat hij een reeks tijdschriften heeft geëxcerpeerd en duizenden steekkaarten bezit, « niet alleen over het graafschap Vlaanderen, maar over geheel het Vlaamsche land. « Deze verzameling stelt hij ter beschikking van de Commissie. Deze Commissie zal « zich in betrekking stellen met de Oostvlaamsche folkloristen en verdere inlichtingen « zullen op de e. k. vergadering in Januari verstrekt worden. Ook zal een model van « fiche worden opgesteld om eenheid in de werking te bekomen ».

Tot positieve resultaten is men niet gekomen, al moet worden erkend, dat de Antwerpsche Provinciale Commissie voor Geschiedenis en Folklore zeer veel nuttig werk heeft geleverd, bv. op het gebied der materiaalverzameling (onderzoek ter plaatse, enquêtes, enz.).

verzameld had en dat hij ons zoo welwillend heeft toevertrouwd om gebruikt te worden bij het samenstellen van onze bibliographie.

Nu kan men ook in andere bibliographische werken hoofdstukken vinden, die aan de folklore zijn gewijd.

De **Vlaamsche Bibliographie (1830-1890)**, uitgegeven op last van de Kon. Vlaamsche Academie door Fr. de Potter, is in dit opzicht van geen belang. De Volkskunde is er ondergebracht bij de geschiedkundige wetenschappen (blz. 700-701) : twee en twintig nummers waarvan zes met betrekking tot de folklore !

Het **Nederlandsch Bibliographisch Woordenboek** van P. Verschueren S. J. (1900-1929) 2^e uitg. Turnhout 1933 zal een folklorist best niet openstaan op het woord « Volkskunde ».

Vermelden we nog de vier jaargangen van « **Paginae bibliographicae** » (Brussel, 1926-1929) met folkloristische rubriek en de repertoria op Vlaamsche tijdschriften door Dr. Roemans.

Van meer belang voor de folkloristische bibliographie is het zwaarlijvige « **Repertorium van de Vlaamsche gouwen en gemeenten** » (1800-1940) van Leo De Wachter, waarvan het 3^e en voorlaatste deel verschenen is (Antwerpen, 1942-1945) en dat op ruim 2.700 bladzijden niet minder dan 70.000 verwijzingen geeft. De folklore komt in deze heemkundige bibliographie op uitstekende wijze tot haar recht. We hebben Leo De Wachter van nabij aan het werk gezien en we kunnen getuigen, dat hij aan het folkloristische gedeelte de noodige zorg heeft besteed. Uiteraard bevat dit repertorium echter alleen de folkloristische stof, die uitdrukkelijk gelocaliseerd is, zooals dat in een heemkundig repertorium past. Bovendien is het folkloristisch materiaal gemengd met dat van andere takken van wetenschap, zonder de minste aanpassing aan de Vlaamsche folklore.

Andere werken zooals de twee-deelige « **Bibliographie der Antwerpsche Kempen** » door J. E. Jansen (Turnhout 1939-1943). De « **Bibliographie van de Geschiedenis van de Stad Antwerpen** » door Alb. van Laar (Antwerpen, 1927-1939, 2 dln.) om slechts twee voorbeelden te noemen, bevatten speciale hoofdstukken gewijd aan de folkloristische bibliographie, omdat de auteurs de folklore als een hulpwetenschap der geschiedenis hebben beschouwd.

Dat ik de bibliographische activiteit van de Nationale Commissie voor Folklore nu pas behandel heeft zijn reden : deze bibliographie zal, hopen wij, in de toekomst, zoo volledig mogelijk,

elk jaar worden bijgehouden door de leden der commissie, die zich speciaal dit werk hebben aangetrokken. Slechts één jaarboek is tot hiertoe verschenen en daarin vinden we de bibliographie 1939, ingedeeld volgens het systeem Hoffmann-Krayer.

Waarom nu pas over de Nationale Commissie gesproken wordt? Omdat ik thans de vraag wensch te beantwoorden: Hoe bereiken we de samenstelling en de publicatie van een Bibliographie van de Vlaamsche folklore van de periode vóór 1939 in de hoop, dat de Nationale Commissie verder instaat voor wat verschenen is na 1939?

Dit noopt mij er toe meer in het bijzonder over mijn opzet te spreken.

II. — OPZET EN VERANTWOORDING.

Sedert een paar jaren werk ik aan een algemeene inleiding tot de folklore, bestaande uit een algemeen gedeelte (dat bijna persklaar is) en een tweede, waarin meer bepaald de Vlaamsche folklore wordt behandeld. Prof. Gessler had ook dergelijk werk aangevat. Toen hij van mijn plannen hoorde, heeft hij mij alles wat hij reeds klaar had, documentatie inbegrepen, overhandigd en mij het veld vrij gelaten! (De vorm, waarin het door hem bewerkte gedeelte in het gezamenlijke werk wordt opgenomen, wordt later bepaald). Ik ben hem hiervoor zeer dankbaar en stel zijn vriendelijk gebaar, evenals zijn gewaardeerde en voortdurende medewerking ten zeerste op prijs.

Mijn plan voorziet, zoowel voor deel I, als voor deel II, een bibliographisch bijvoegsel. De algemeene bibliographie, omvattend ongeveer 2.000 nummers, levert geen moeilijkheden op. Die is zoo goed als klaar. Voor de Vlaamsche bibliographie sta ik echter voor de keuze: mij te beperken tot het hoogst noodzakelijke en alleen dat te geven wat betrekking heeft op de behandelde stof; ofwel deze gelegenheid te baat nemen om de 14.000 fiches, die ik thans verzameld heb, bij te werken en aan te vullen tot een zoo volledig mogelijke bibliographie van de Vlaamsche folklore; doch dan denk ik aan de woorden van Alfons De Cock, toen hij sprak over de kolossale inspanning en over de tusschenkomst der academiën, en ik denk ook aan de tweehonderd vijftig tijdschriften, die te excerpereen zijn.

Hoe dan ook, wij moeten binnen afzienbaren tijd over een bibliographie van de Vlaamsche folklore beschikken. Veertig

jaar zijn verlopen sedert het beroep van Alfons De Cock op de officieele instanties. Ik geloof, dat we niet meer moeten aandringen.

Ik ben bereid wat ik verzameld heb te laten dienen als kern eener folkloristische bibliographie. Deze kern bevat fiches van de afzonderlijke boekwerken en van een dozijn tijdschriften waaronder « **Ons Volksleven** », « **Volkskunde** » en, wat ik noemen zou, de Museum-groep (Belgisch, Brabantsch, Kempisch, Vaderlandsch, Nederlandsch, Vlaamsch Museum en het Niederländisches Museum).

Een drietal folkloristen van naam hebben mij hun medewerking toegezegd. Ik doe thans een beroep op degenen, die, met kennis van zaken, het excerpereen van eenige tijdschriften op zich willen nemen en die instemmen met het plan, dat ik bij de classificatie van mijn 14.000 fiches volgde.

Over den financieelen kant moeten wij ons geen zorgen maken. Dat klinkt misschien zonderling, doch het is zóó. Wij zullen, natuurlijk, subsidies aanvragen; veel meer is echter te verwachten van een fonds, dat door giften van particulieren kan gespijsd worden.

Alvorens over de indeeling of het classificatie-plan te spreken, wensch ik er nadruk op te leggen dat voor medewerking alleen ervaren folkloristen in aanmerking komen. Het moet immers een bibliographie zijn samengesteld door en voor folkloristen. De indeeling en de heele opvatting moeten, van folkloristisch standpunt uit, in orde zijn.

Wat nu de indeeling betreft. Ik ben accoord met Prof. Apers, dat die van Den Haag beter is dan die van Hoffmann-Krayer. Doch wij hebben geen keuze : 1° De « **Volkskundliche Bibliographie** », thans voortgezet door P. Geiger, is vrijwel overal ingeburgerd; 2° Onze bibliographie zal slechts loopen tot 1938.

De Nationale Commissie zou vanaf 1939 voor de bijwerking moeten instaan en, vermits deze Commissie werkt volgens het plan van Hoffmann-Krayer, moeten wij ons daaraan houden. **Doch dat plan moet aangepast worden aan de Vlaamsche folklore!**

De bibliographie van Hoffmann-Krayer is internationaal, de onze is nationaal. Het plan van Hoffmann-Krayer is opgesteld bijna een halve eeuw geleden en sedert zijn eerste bibliographische publicatie het licht zag, zijn bijna dertig jaar verlopen. De folklore-wetenschap heeft intusschen een evolutie doorgemaakt en het gaat niet op nu in het algemeen gedeelte nog te spreken over « **Algemeene sociologie en sociale huishoudkunde** » en het

verder voor te stellen alsof folklore een onderdeel is van de ethnologie.

Wij moeten een indeeling aanvaarden, die **breed genoeg** is, die **bruikbaar** blijft en niet eene, die moet gewijzigd worden naar gelang de evolutie der wetenschappen.

Wij moeten werken volgens een **logische** indeeling, die dan ook gelijkaardig is voor elk onderdeel der folklore. Ik neem het plan Hoffmann-Krayer-Nationale Commissie :

XII. — VOLKSGELOOF - D. Mythologie en Kultus.

1. Niet-christelijke

- a. Mythen, Kultus, riten, offers.
- b. Démonen.
- c. Zielen en spoken.

2. Christelijke

(Hier ontbreekt de verdere indeeling).

De indeeling van Hoffmann-Krayer verraadt, buiten het internationale gedeelte, het Zwitsersch fabrikaat, waaruit ze trouwens is gegroeid.

Waar zal men bv. onze **Plantlore** onderbrengen ? onze **Reuzen** ? onze **Rederijkers** ?

De « beroepen » ontmoet men tweemaal :

Deel VI-Technieken, **beroepen**.

Deel X-B, 9, Standen en **beroepen**.

De indeeling is verschillend in elke groep. In sommige is bibliographie voorzien, in andere niet.

Voor de Namen (XXII), Persoons- en familienamen, worden het Duitsch en het Nederlandsch taalgebied samengenomen.

Voor de sprookjes (XVIII, C), Nederlandsch en Engelsch samen.

Voor de sagen (XVIII, E), al de taalgebieden afzonderlijk.

Voor de sprookjes is het Keltisch taalgebied voorzien, voor de sagen **niet**, enz.

Wij zouden de kritiek kunnen voortzetten. Er zijn indeelingen die ons meer bevallen dan die van Hoffmann-Krayer.

Wij hebben echter gemeend, ondanks haar vele tekortkomingen en feilen, toch de algemeene indeeling van Hoffmann-Krayer te moeten aanvaarden. Onze bibliographie moet kunnen passen

in het internationale kader en moet jaarlijks aangevuld worden door de Nationale Commissie, die werkt volgens het (ongewijzigde) Zwitsersche plan.

Ten einde te voldoen aan de eischen eener **aan de Vlaamsche folklore aangepaste bibliographie** hebben wij een plan uitgewerkt, waarvan de hoofdlijnen samenvallen met die van Hoffmann-Krayer, inzoverre, dat zelfs de met Romeinsche cijfers aangeduide deelen niet alleen behouden zijn, doch tevens dezelfde benaming hebben bewaard.

Dit plan voorziet een algemeen en een bijzonder gedeelte.

Het **algemeen gedeelte** (Rubriek I van H. K.) omvat :

- A. Bibliographie.
- B. Geschiedenis.
- C. Grondslagen en Methodiek;
Verhouding tot andere wetenschappen.
- D. Materiaal-verzamelingen en gemengde bijdragen (geographisch of ethnisch begrensd).
- E. Materiaalverzamelingen en gemengde bijdragen (volgens de stof).
- F. Toegepaste Folklore.

Het **bijzonder gedeelte** omvat de vakken II tot XXII van Hoffmann-Krayer, die werden onderverdeeld volgens een systeem, dat rekening houdt zoowel met de algemeene bruikbaarheid (internationale bibliographie) als met de specifiek Vlaamsche onderwerpen.

In elk dezer vakken komen volgende hoofdrubrieken voor :

- A. Bibliographie.
- B. Algemeene en gemengde bijdragen.
- C. Afzonderlijke onderwerpen (materiaal gegroepeerd volgens het onderwerp)⁽³⁾.
- D. Varia.

Alhoewel het systeem H. K. in groote trekken werd gevolgd, is het verschil toch merkelijk. Onze indeeling is verder uitgesponnen, vooral wat betreft de afzonderlijke onderwerpen. Dit was noodig : 1° wegens het groot aantal publicaties over dezelfde stof en 2° om ons classificatieplan zoo bruikbaar mogelijk te maken. Hoofdzak is immers, **dat er geen twijfel bestaat** omtrent de

(3). — Hier geschiedde vooral de aanpassing van het systeem Hoffmann-Krayer aan het materiaal van de *Vlaamsche folklore*.

afdeeling waarin een fiche thuishoort en, voor den gebruiker, omtrent de plaats waar hij de bibliographische gegevens over een bepaald onderwerp moet zoeken.

De grootste moeilijkheid ondervonden wij voor de indeeling van hoofdstukken VI en X. Het verschil tusschen beide blijft goed merkbaar : bv. *landbouwwerkzaamheden* komen onder VI, *landbouwfeesten* onder X.

Op het einde van elke hoofdrubriek hebben wij *Varia* voorzien om aldus de mogelijkheid te hebben fiches, die in geen enkele der vermelde onderafdeelingen passen, toch een plaats te bezorgen. Als op een gegeven oogenblik het aantal fiches onder *Varia* te aanzienlijk wordt, dan is zulks een teeken, dat er iets hapert en dat een nieuwe onderafdeeling moet voorzien worden. Het plan is vatbaar voor aanpassing en wijziging indien dit noodig moest blijken.

Wij meenen, dat ons « nationale » classificatieplan zonder moeite kan ingeschakeld worden in het « internationale » van Hoffmann-Krayer (Geiger). Indien we geen rekening hadden moeten houden met deze noodzakelijkheid, dan zou ons plan een heel ander uitzicht hebben gehad.

Wat de afbakening van het terrein betreft : Wij beperken ons tot Vlaamsch-België⁽⁴⁾.

In den tijd bepalen wij ons tot de periode 1800 tot en met 1938⁽⁵⁾.

In onze bibliographie worden opgenomen : alle publicaties waarin iets behandeld wordt dat tot het gebied der *folklore* behoort.

(4). — *Fransch- en Zeeuwsch-Vlaanderen* werden terzijde gelaten al behooren die gebieden historisch tot het oude graafschap Vlaanderen, zooals het ook moeilijk is de *Noord-Brabantsche Kempen* te scheiden van de Antwerpsche en de Limburgsche. Voor de Maasvallei stelt zich hetzelfde probleem.

Het zal echter niet moeilijk vallen, als de Noord-Nederlandsche folkloristen hun bibliographie klaar hebben, de twee samen te brengen. Het komt er slechts op aan hetzelfde classificatiesysteem te gebruiken.

Fransch-Vlaanderen blijft, in dat geval, toch nog afzonderlijk te behandelen. Dat lijkt ons echter niet zoo heel moeilijk. Het aantal te excerpeeren tijdschriften is zeer gering en, zoowel in bedoelde streek als in ons land, zijn « zanters », die reeds heel wat bibliographisch materiaal over Fransch-Vlaanderen hebben verzameld, zoodat het ook daar uiteindelijk weer zal aankomen op een samenvoegen van de gegevens volgens éénzelfde systeem.

(5). — Wellicht is er wel een folklorist te vinden, die zich wil verdienstelijk maken door een afzonderlijke bibliographie te wijden aan de werken van vóór 1800, die Vlaamsch folkloristisch materiaal bevatten.

Prof. Gessler heeft het excerpeeren van de *Hulde-albums en Gedenkboeken* bereidwillig op zich genomen. Hij leverde trouwens reeds vroeger verdienstelijk werk op het gebied der bibliographie door zijn critisch-analytisch overzicht van de folkloristische artikels of gegevens in Limburgsche tijdschriften verspreid (*Folklorica uit Limburgsche tijdschriften*, in « *Verzamelde Opstellen* », Hasselt, XVI (1941) bl. 219-249).

Het feit, dat een artikel verscheen in een folkloristisch tijdschrift (vb. **Ons Volksleven**) is niet voldoende om opname te wettigen. Het behandelde object moet **rechtstreeks** in verband staan met de folklore (theoretisch of zakelijk). In principe komen publicaties in dag- en weekbladen niet in aanmerking. Bij uitzondering wel, als geoordeeld wordt dat het belangrijk genoeg is (bv. een reeks artikelen), doch dag- en weekbladen worden nu niet systematisch door ons bewerkt. (Dat is werk voor later en voor anderen).

Er is één probleem dat nog onopgelost blijft : Zullen wij de steekkaarten van een bepaald tijdschrift zonder meer onder de andere mengen, of zullen wij van de gelegenheid profiteeren om voor al onze (verdwenen) folkloristische tijdschriften een index te publiceeren. Ik heb, bv., tot hiertoe afzonderlijk bewaard, na ze volgens folkloristisch bibliographisch systeem te hebben ingedeeld : al de steekkaarten betreffende **Volkskunde**, **Ons Volksleven** en de **Museum-groep**.

Voor « **Volkskunde** » volstaat het niet een nieuwe of een aanvullende index te publiceeren volgens het systeem der « Collection de Tables de Revues belges ». Wij wenschen voor een folkloristisch tijdschrift een index die bewerkt is volgens een plan, dat beantwoordt aan de eischen eener **specifiek folkloristische bibliographie**.

Andere vragen zullen wellicht nog oprijzen, nadat folkloristen en andere belangstellenden van deze verhandeling zullen kennis genomen hebben.

Na overleg met de medewerkers zullen de uitwerking van het plan en de practische regelingen definitief vastgelegd worden. Hoe dan ook, wij moeten binnen afzienbaren tijd komen tot een degelijke bibliographie van de Vlaamsche Folklore.

Deze bijdrage is bedoeld als inleiding tot een plan, dat we hierachter in extenso publiceeren, zij wil tevens een oproep zijn tot al degenen die door hun medewerking de publicatie van de zoo noodzakelijke **Bibliographie van de Vlaamsche Folklore** kunnen en willen bespoedigen⁽⁶⁾.

(6). — Deze inleiding is de - later eenigszins aangevulde - tekst der lezing, die we hielden op de jaarlijksche algemeene vergadering van den Bond van Oostvlaamsche Folkloristen te Gent op 16 December 1945. Na een grondige bespreking werd de wensch uitgedrukt, dat het plan dezer bibliographie zou worden uitgewerkt en werd de volledige medewerking van den Bond van Oostvlaamsche Folkloristen toegezegd. Prof. Apers, Hoofdbibliothecaris der Universiteitsbibliotheek, weze langs dezen weg nogmaals dank gezegd voor zijn aanmoedigende woorden en voor zijn vriendelijk aanbod van hulp en steun.

III. — CLASSIFICATIEPLAN VOOR DE BIBLIOGRAPHIE VAN DE VLAAMSCHE FOLKLORE.

I. — ALGEMEENHEDEN.

A. Bibliographie.

1. Algemeene bibliographische werken.
2. Tijdschriften (geheele gebied der folklore).

B. Geschiedenis en beoefening.

1. Feiten.
 - a. Algemeene en gemengde bijdragen.
 - b. Vereenigingen.
 - c. Congressen, studiedagen, vergaderingen.
 - d. Musea.
 - e. Tentoonstellingen.
 - f. Varia.
2. Personalialia.

C. Grondslagen en methodiek.

1. Algemeene en gemengde bijdragen.
2. Definitie, belang, doel.
3. Verhouding tot
 - a. Geschiedenis.
 - b. Sociologie.
 - c. Psychologie.
 - d. Ethnologie.
 - e. Andere wetenschappen.
 - f. Kunsten.
 - α. Literatuur.
 - β. Muziek.
 - γ. Schoone kunsten.
 - g. Varia.
4. Methodiek.
 - a. Algemeene en gemengde bijdragen.
 - b. Verzamelen der stof.
 - α. Vragenlijsten (enquêtes).
 - β. Andere methodes.
 - c. Be- en verwerken der stof.
 - α. Cartographische methode.
 - β. Andere methodes.

- D. **Materiaalverzamelingen en gemengde bijdragen, geografisch of ethnisch begrensd.**
1. Geheele gebied.
 2. Gewestelijk (alphabetisch volgens streek).
 3. Localiteiten (alphabetisch volgens plaats).
- E. **Materiaalverzamelingen en gemengde bijdragen, ingedeeld volgens de behandelde stof.**
1. Menschen.
 2. Dieren.
 3. Planten.
 4. Zaken.
 - a. Onstoffelijke.
 - b. Stoffelijke.
- F. **Toegepaste folklore.**
1. Paedagogisch.
 - a. Volksoopvoeding in 't algemeen.
 - b. School en onderwijs.
 - c. Bijzonderheden.
 2. Andere dan paedagogische.

II. — NEDERZETTING.

- A. **Bibliographie.**
- B. **Algemeene en gemengde bijdragen.**
- C. **Afzonderlijke onderwerpen.**
1. Kolonisatie en grondverdeeling.
 2. Dorpsontstaan en dorpsgroei.
 3. Steden.
 4. Buurten en wijken.
 5. Moderne uitgroei.
- D. **Varia.**

III. — GEBOUWEN.

- A. **Bibliographie.**
- B. **Algemeene en gemengde bijdragen.**
- C. **De woning en haar bijgebouwen.**
1. Het woonhuis.
 - a. Het geheele huis.
 - b. Onderdeelen.

2. **Bedrijfsgebouwen.**
 - a. Der hoeve (stallen, schuren, wagenhok, enz.).
 - b. Molens.
 - c. Herbergen en afspanningen.
 - d. Handel (winkels, hallen, enz.).
 - e. Andere.

D. Gebouwen voor den eeredienst.

1. Kerken.
 - a. De geheele kerk.
 - b. Onderdeelen.
2. Kapellen.
 - a. De geheele kapel.
 - b. Onderdeelen.
3. Niet-katholieke.

E. Varia.

IV. — VOORWERPEN.

A. Bibliographie.

B. Algemeene en gemengde bijdragen.

C. Afzonderlijke onderwerpen.

1. Onroerende goederen en monumenten.
2. Roerende goederen.

D. Varia.

V. — TEEKENS.

A. Bibliographie.

B. Algemeene en gemengde bijdragen.

C. Afzonderlijke onderwerpen.

1. Heraldiek.
 - a. Personen.
 - b. Instellingen.
2. Andere kenteekens.
 - a. Personen.
 - b. Huizen (gebouwen).
 - c. Voorwerpen.
 - d. Dieren.
 - e. Groepen en instellingen.

D. Varia.

VI. — TECHNIEK, BEROEPEN, VOLKSKUNST.

- A. **Bibliographie.**
- B. **Algemeene en gemengde bijdragen.**
- C. **Volksnijverheid en techniek.**
 - 1. Textiel.
 - 2. Hout.
 - 3. Aarde, klei, steen.
 - 4. Metaal.
 - 5. Andere.
- D. **Volkskunst.**
 - 1. Beeldhouwwerk.
 - 2. Schilder- en teekenkunst.
 - 3. Prenten en vaantjes.
 - a. Bidprenten, santjes.
 - b. Volksprenten en mannekensbladen.
 - c. Bedevaartvaantjes.
 - d. Andere prenten en vaantjes.
 - 4. Andere producten van volkskunst.
- E. **Volksambachten en beroepen.**
 - 1. Uitoefening.
 - 2. Organisatie.
- F. **Landbouw, veeteelt, jacht.**
 - 1. Land-, tuin- en boschbouw.
 - 2. Veeteelt en neerhof, bijenteelt.
 - 3. Jacht en vischvangst.
- G. **Verkeer en handel.**
 - 1. Verkeer en verkeersmiddelen.
 - 2. Markten en fooren.
 - 3. Handel.
- H. **Varia.**

VII. — VOLKSTYPEN.

- A. **Bibliographie.**
- B. **Algemeene en gemengde bijdragen.**
- C. **Afzonderlijke onderwerpen.**
 - 1. Somatische volkstype.
 - 2. Psychische volkstype.
- D. **Varia.**

VIII. — KLEEDERDRACHT.

- A. Bibliographie.
- B. Algemeene en gemengde bijdragen.
- C. Afzonderlijke onderwerpen.
 - 1. Geographisch begrensd (alphabetisch).
 - 2. Zonder geographische aanduiding.
 - a. Mannenkleeding.
 - b. Vrouwenkleeding.
 - c. Sieraden en opsmuk.
 - d. Varia.
- D. Varia.

IX. — VOEDING EN DRANK.

- A. Bibliographie.
- B. Algemeene en gemengde bijdragen.
- C. Afzonderlijke onderwerpen.
 - 1. Voeding.
 - 2. Drank.
 - 3. Het eten en drinken.
- D. Varia.

X. — ZEDEN EN GEWOONTEN (VOLKSGEBRUIKEN).

- A. Bibliographie.
- B. Algemeene en gemengde bijdragen.
- C. Levensloop.
 - 1. Algemeene en gemengde bijdragen.
 - 2. Geboorte en Doop.
 - 3. Kindsheid.
 - 4. Schoolgebruiken.
 - 5. Jeugd (en loting).
 - 6. Liefde, verloving, huwelijk.
 - 7. Dood en begrafenis (laatste ziekte en berechting inbegrepen).
- J a a r k r a n s (K a l e n d e r g e b r u i k e n).
 - 8. Algemeene en gemengde bijdragen.
 - 9. Wintergebruiken (Van St. Marten tot Vastenavond).
 - a. Voorwinter.
 - b. Van Kerstmis tot Driekoningen.
 - c. Nawinter.

10. Voorjaarsgebruiken (van Vastenavond tot Mei).
 - a. Vastenavond en Vasten.
 - b. Van Palmzondag tot Beloken Paschen.
 - c. Na Paschen.
11. Zomergebruiken (van Mei tot Half-Oogst).
 - a. Meiviering.
 - b. Van Mei tot Sinksen.
 - c. Sinksen.
 - d. Na Sinksen.
12. Najaarsgebruiken (van Half-Oogst tot St. Marten).
 - a. Voor Allerheiligen.
 - b. Allerheiligen-Allerzielen.
 - c. Na Allerzielen.

Vereenigings- en gemeenschapsleven.

13. Vereenigingsleven.
 - a. Schuttersgilden.
 - b. Broederschappen.
 - c. Rederijerskamers.
 - d. Andere genootschappen en bonden (Beroepsvereenigingen en Ambachten uitgezonderd. Zie VI, C 3b).
 14. Feesten.
 - a. Dorps- en buurtfeesten.
 - α. Kermis.
 - β. Ommegang.
 - γ. Andere
 - b. Landbouwfeesten.
 - α. Oogstfeesten.
 - β. Andere.
 - c. Huiselijke en familiale.
 - α. Verhuizen.
 - β. Halen van dienstboden.
 - γ. Familiefeesten.
 15. Spel en speelgoed.
 - a. Kinderen.
 - b. Volwassenen.
 16. Omgangsvormen.
 17. Veete en ruzie.
- D. Bijzonderheden.
- E. Varia.

XI. — VOLKSRECHT.

- A. Bibliographie.
- B. Algemeene en gemengde bijdragen.
- C. Afzonderlijke onderwerpen.
 - 1. Rechtsprincipes.
 - 2. Handelingen.
- D. Varia.

XII. — VOLKSGELOOF.

- A. Bibliographie.
- B. Algemeene en gemengde bijdragen.
- C. Mythologie en cultus.
 - 1. Niet-christelijke.
 - a. Natuurgeloof.
 - α. Steenen.
 - β. Planten.
 - γ. Dieren
 - δ. Hemellichamen.
 - b. Demonologie.
 - α. Persoon van den duivel.
 - β. Handelingen.
 - γ. Afweer.
 - c. Geestenwereld.
 - α. Luchtgeesten.
 - β. Watergeesten.
 - γ. Vuurgeesten.
 - δ. Aardgeesten.
 - ε. Spookdieren.
 - 2. Christelijke (Volksdevotie).
 - a. God, heiligen en engelen.
 - b. Geestelijke personen.
 - c. Gewijde voorwerpen.
 - d. Heilige of gewijde plaatsen.
 - e. Handelingen en gebeden.
 - α. Gebeden.
 - β. Bedevaarten.
 - γ. Processies.
 - δ. Andere handelingen.

D. Superstities en bijgeloof.

1. Deelen van het lichaam.
2. Dieren.
3. Planten.
4. Levenlooze voorwerpen.
5. Voorteekens en Orakels.
 - a. Waarzeggerij.
 - b. Voorteekens.
 - c. Orakels.
 - d. Droomen.

E. Tooverwereld.

1. Algemeene en gemengde bijdragen.
2. Heksen en tovenaars.
3. Toovervoorwerpen en afweervoorwerpen.
4. Tooverpractijk en tegentoover (afweer).
 - a. Toover- en zegenformules.
 - b. Toover handelingen.
 - c. Tegentoover.
 - α. Gebeden en bezweringsformulieren.
 - β. Tegenhandelingen en repressie.

F. Varia.

XIII. — VOLKSGENEESKUNDE.

A. Bibliographie.

B. Algemeene en gemengde bijdragen.

C. Afzonderlijke onderwerpen.

1. Beoefening.
 - a. Handelingen.
 - b. Geneesmiddelen.
2. Beoefenaars.
3. Bovennatuurlijke krachten.
 - a. Overdragen.
 - b. Aflezen.
 - c. Andere.

D. Varia.

XIV. — VOLKSWEERKUNDE.

A. Bibliographie.

B. Algemeene en gemengde bijdragen.

C. **Afzonderlijke onderwerpen.**

1. Weerspreuken.
2. Theorieën.
3. Handelingen.

D. **Varia.**

XV. — VOLKSLETTERKUNDE IN 'T ALGEMEEN.

XVI. — VOLKSPOEZIE.

A. **Bibliographie.**

B. **Algemeene en gemengde bijdragen.**

C. **Volkslied.**

1. Bibliographie.
2. Algemeene en gemengde bijdragen.
 - a. Volkslied in het algemeen.
 - b. Bepaalde stof en bijzondere liederen.
 - c. Beoefening en onderzoek.
3. Teksten.
 - a. Liederensreeksen en verzamelingen.
 - b. Bepaalde stof en motieven.
 - c. Bijzonder liederen.

D. **Rijm en spreuk.**

1. Verhandelingen.
2. Teksten.

E. **Kinderlied.**

1. Verhandelingen.
2. Teksten.
 - a. Wiegeliedjes en kniedeuntjes.
 - b. Eigenlijke kinderliedjes.
 - c. Begeleiding van kinderspel.

F. **Inscriften.**

1. Verhandelingen.
2. Teksten.
 - a. Huizen en bedrijfsgebouwen.
 - b. Andere.

XVII. — MUZIEK EN DANS, UITROEPEN EN DERGELIJKE.

A. **Bibliographie.**

B. **Algemeene en gemengde bijdragen.**

- C. **Volksmuziek.**
 1. Met instrumenten.
 2. Zonder instrumenten.

D. **Muziekinstrumenten.**

E. **Volksdans.**

F. **Uitroepen.**

1. Straatroepen.
2. Koeiwachtersroepen.
3. Andere roepen.

cf. XXI volksaal G: Verklaring van enz.

G. **Varia.**

XVIII. — VERTELSELCHAT.

A. **Bibliographie.**

B. **Algemeene en gemengde bijdragen (van C tot F).**

C. **Sprookjes.**

1. Bibliographie en Index.
2. Algemeene en gemengde bijdragen, verhandelingen.
3. Teksten.

E. **Sagen.** Vgl. XII Volksgeleef - e. d. a/b/c/ en D/E.

1. Bibliographie en index.
2. Algemeene en gemengde bijdragen, verhandelingen.
3. Teksten.

F. **Legenden.**

1. Bibliographie en index.
2. Algemeene en gemengde bijdragen, verhandelingen.
3. Teksten.

G. **Varia.**

XIX. — VOLKSTOONEEL.

A. **Bibliographie.**

B. **Algemeene en gemengde bijdragen.**

C. **Poppenspel.**

1. Algemeene en gemengde bijdragen.
2. Organisatie en materieel.
3. Poppenspelers.
4. Teksten.

D. **Volksschouwspel.**

E. **Varia.**

XX. — OVERIGE VOLKSLITERATUUR.

A. Bibliographie.

B. Algemeene en gemengde bijdragen.

C. Afzonderlijke onderwerpen.

1. Volksboeken.

Wat is een volksboek?

a. Verhandelingen.

b. Teksten.

2. Andere dan volksboeken.

*Wat?
Oude gebedenboeken bijb.*

D. Varia.

XXI. — VOLKSTAAL.

A. Bibliographie.

B. Algemeene en gemengde bijdragen.

- C. Raadsels.

1. Verhandelingen.

2. Teksten.

- D. Spreekwoorden en volksuitdrukkingen.

1. Verhandelingen.

2. Teksten.

- E. Humor en spot.

Wat met spottertel sels?

1. Verhandelingen.

2. Teksten.

- F. Vloeken en stopwoorden.

1. Verhandelingen.

2. Teksten.

- G. Volksverklaring van klanken, kreten, stemmen, enz.

1. Verhandelingen.

2. Teksten.

H. Woordenschat en zinsbouw.

1. Volkswwoorden.

a. Verhandelingen.

b. Teksten.

2. Bargoensch en geheimtalen.

a. Verhandelingen.

b. Teksten.

3. Zinsbouw.

I. Varia.

... samenvatting voor en nage... den is er gesa... in een doo...
toerecht te komen. Maar zelfs voor nage... wanneer
eigen systeem moety verlaten en een ander aanva...
bestaat er gevaar te n...

XXII. — NAMEN.

- A. Bibliographie.
- B. Algemeene en gemengde bijdragen.
- C. Afzonderlijke onderwerpen.
 - 1. Huisnamen.
 - 2. Persoons- en familienamen.
 - 3. Diernamen.
 - 4. Plantnamen.
 - 5. Andere namen.
- D. Varia.

Daarom had bij deze
ling voor een ind. syst. at
Peeters gemist een woorde
mteg, mogen verschaffen
waardoor we nu ook n
willeu zeggen dat het syst
met goed is.
Hy erft de moerlykheiden v.
omdat men nu eenmaal
het internatonaal aanvaad de m

IV. — TE EXCERPEEREN TIJDSCHRIFTEN.

Deze lijst bevat niet alleen folkloristische tijdschriften, doch ook andere, waarin bijdragen van folkloristischen aard kunnen voorkomen.

Daar onze bibliographie loopt over de periode 1800-1938 werden geen tijdschriften vermeld, die pas na 1938 verschenen zijn.

Het was noodig ook Noord-Nederlandsche en Fransche publicaties te vermelden. Bv. in « Eigen Volk » (Den Haag) en in « Revue des Traditions populaires » (Parijs) zijn vele bijdragen verschenen over Vlaamsche folklore. Hetzelfde geldt voor Luiksche tijdschriften, inz. met betrekking tot de provincie Limburg, die tot het bisdom Luik behoort.

Wat de sigels betreft, hebben we gemeend een logisch systeem te moeten volgen. Wij hebben, mits eenige lichte wijzigingen, het stelsel toegepast, dat De Wachter gebruikte voor zijn « Repertorium ».

De aangegeven plaats is ofwel die van den uitgever (zetel van een kring, genootschap, enz.) ofwel die van den drukker. Als het tweede jaartal opengelaten is, beteekent zulks, dat het tijdschrift nog verder verschenen is na 1938.

De namen van tijdschriften, die vroeger alleen in het Fransch, doch later ook in het Nederlandsch verschenen, evenals de tweetalige, zoeken men onder den Nederlandschen titel.

De volkskundige tijdschriften en die, waarin een groot aantal bijdragen van folkloristischen aard zijn opgenomen, werden met een sterretje gemerkt.

Deze lijst is voor aanvulling vatbaar. Addenda en corrigenda worden graag ingewacht.

De Alvoorder; tweemaandelijksch tijdschrift. Antwerpen, 1900-1901.	Alv.
Analecta Bollandiana. Brussel, 1882-	An. Bol.
Analecta Praemonstratensia. Tongerlo, 1925-	An. Praem.
Analectes pour servir à l'histoire ecclésiastique de la Belgique. Leuven, 1863-1914.	B. An.
Annalen van den Oudheidkundigen Kring van het Land van Waas. (Annales du Cercle archéologique du Pays de Waes) St. Niklaas, 1861-	W. ann.
Annalen des Oudheidkundigen Krings van de stad en het voormalig land van Aalst. Aalst, 1904-1913.	Aalst. ann.
Annales de l'Académie royale d'archéologie de Belgique (Voortgezet door « Bel- gisch Tijdschrift voor Oudheidkun- de »). Antwerpen, 1843-1930.	BAA. ann.
Annales du Cercle archéologique d'Enghien. Edingen, 1880-1922.	Ed. ann.
Annales de la Société royale d'archéologie de Bruxelles. Brussel, 1887-1938.	Br. ann.
— Annales de la Société historique, archéolo- gique et littéraire de la ville d'Ypres et de l'ancienne West-Flandre. Ieper, 1861-1880.	Iep. ann.
Annuaire de la province de Limbourg. Maastricht, 1824-31.	Lm. ann.
Annuaire-bulletin de la société pour le pro- grès des études philologiques et histo- riques. Brussel, 1898-1911.	PH.
Arbeiderstoerisme. Antwerpen, 1928-	Arb. t.

Antwerpsch Archievenblad. Antwerpen, 1864-1921, 1926-1934.	AArch.
Archives philologiques (F. de Reiffenberg) Ook : « Archives pour l'histoire civile et littéraire des Pays-Bas ». Leuven, 1825-32.	Arch. phil.
Archives, Bibliothèques et Musées de Bel- gique. Brussel, 1923-	BAr.
Nouvelles archives historiques, philosophi- ques et littéraires. Gent, 1837-38.	nouv. arch. hist
Rumbeeksche Avondstonden. <u>Roeselare</u> , 1856.	Rumb. Av. —
De Banier; maandschrift gewijd aan Vlaam- sche en maatschappelijke belangen, letterkunde en wetenschap. Hasselt, 1894-1903.	Ban.
Le Beffroi; arts, héraldique, archéologie. <u>Brugge</u> , 1863-73.	Bef. —
Het Belfort; tijdschrift. (Voortgezet door « Dietsche Warande en Belfort »). Gent, 1886-99.	Belf.
Den vaderlandslievenden Belg; letter- en geschiedkundig tijdschrift. Brussel, 1844-45.	Vad. B.
Belgische bibliographie. Brussel, 1875-	BBi.
Bibliothèque norbertine (Voortgezet door « Revue de l'ordre de Prémontré »). Antwerpen, 1899-1904.	Bibl. norb.
* <u>Biekorf</u> . Brugge, 1890-	Biek. —
* <u>Vlaamsche Biekorf</u> (J. De Jonghe). <u>Brugge</u> , 1841-42.	VBiek. —
Boekengids; algemeen Nederlandsch biblio- graphisch tijdschrift. Antwerpen, 1923-	Boek.

De Boerenkrijg; bijblad van « Christene School ». St. Niklaas, 1897-98.	Boerenkr.
De Brabander; tijdschrift gewijd aan geschiedenis. (Vervolg op « Eigen Schoon »; voortgezet door « Eigen Schoon en de Brabander ») Merchtem 1919-25.	Brab.
De Broederhand; tijdschrift voor Neder- en Hoogduitsche letterkunde, wetenschap, kunst en openbaar leven. (J. W. Wolf) 1845.	Broederh.
Bulletin philologique et historique. Brussel, 1920-21.	BPG.
Bulletin de l'Académie royale d'archéologie de Belgique. Antwerpen, 1864-1929.	BAA. bul.
Bulletin du comité archéologique du Brabant. Brussel, 1870.	Bra. bul.
Bulletin du comité des correspondants de la province de Brabant de la commission royale des monuments Brussel, 1872-1909.	Bra. bul. mon.
— Bulletin du comité de la province de la Flandre occidentale de la commission royale des monuments. <u>Brugge</u> , ?	WV. bul. mon.
* Bulletin de folklore (Société belge de folklore). Brussel, 1891-1909.	Bul. folkl.
? Bulletin de la Gilde de Saint-Thomas et de Saint-Luc. <u>Brugge</u> , 1863-1913.	ST.
Bulletin de l'Institut archéologique liégeois. Liège, 1852-	Lk. A.
Bulletin des métiers d'art. Etterbeek, 1902-14.	Bul. mét.
Bulletin des Musées royaux d'Art et d'Histoire. Brussel, 1929-	Bul. mus.

Bulletin mensuel de numismatique et d'archéologie. Brussel, 1881-86.	Bul. num. O.
Bulletin de la Section Littéraire de la Société des Mélophiles de Hasselt. Hasselt, 1864-1913.	Ha. bul.
Bulletin de la Société d'art et d'histoire du diocèse de Liège. Liège, 1881-	Lk. AH.
Bulletin de la Société historique et archéologique de Tournai. Tournai, 1846-94.	Doorn. bul.
Bulletijn van het provinciaal comiteit van monumenten. Antwerpen, 1887-1904.	A. bul. mon.
Bulletijn van het comiteit der provincie Oost-Vlaanderen van de Kon. commissie voor monumenten en landschappen. St. Amandsberg, 1861-1931.	OV. bul. mon.
Bulletijn der koninklijke commissies voor kunst en oudheidkunde (Bulletin des commissions royales d'art et d'archéologie). Brussel, 1862-	CK.
* Bulletijn der Belgische folkloremaatschappij. Brussel, 1927 (2 afl.).	B. folkl.
Bulletijn van den geschied- en oudheidkundigen Kring van Kortrijk. <u>Kortrijk</u> , 1903-14.	Kor. bul.
Bulletijn der maatschappij van geschied- en oudheidkunde te Gent. (Annales de la Société d'histoire et d'archéologie de Gand). Gent, 1894-1923.	G. bul.
Bijdragen tot de geschiedenis, bijzonderlijk van 'het aloude hertogdom Brabant. Antwerpen, 1902-14, 1924-	Bijd. Gs.
Bijdragen tot de geschiedenis der stad Deinze. Deinze, 1934-	Dei.

Bijdragen van het Nederduitsch taal- en letterkundig genootschap te Brussel. (Gedeeltelijk « de Vlaamsche Stern »). Brussel, 1848-49.	VStem.
Gentsche bijdragen tot de kunstgeschiedenis. Antwerpen, 1934-38.	G. bijd.
* Leuvensche bijdragen; tijdschrift voor moderne philologie met bijblad. Heverlee, 1896-	Lv. bijd.
* Limburgsche bijdragen, uitgegeven door het leesgezelschap van Hasselt. Hasselt, 1902-	Lm. bijd.
* Mechelsche bijdragen; (Mechelsche Kring voor Oudheidkunde, Geschiedenis en Folklore) Mechelen, 1934-	M. bijd.
Philologische bijdragen; bijblad van « Het Belfort ». Gent, 1892-96.	Phil. bijd.
Belgisch Chronijkje; geschiedkundig en letterkundig tijdschrift. Antwerpen, 1841-44.	B. Chron.
Collectanea mechliniensia (Volgt op « La Vie diocésaine »). Leuven, 1927-	MCol.
Collection de précis historiques. Brussel, 1852-76.	Préc. hist.
Conférences de la société d'art et d'histoire du diocèse de Liège. Liège, 1888-92.	Lk. AH. conf.
De Dageraad: letterkundige bijdragen uitgegeven door de Jonge Taalvrienden. Herentals, I = 1876, II = 1879.	Dag.
* 't Dagh in den Oosten. Hasselt, 1885-1914.	Dagh.
Nederlandsche Dicht- en Kunsthalle. Antwerpen, 1878-97.	N. Dicht.

Jong Dietschland. Dendermonde, 1894-1914.	JD.
De Eendragt; veertiendaagsch tijdschrift voor letteren kunsten en wetenschappen. Gent, 1846-79.	Eendr.
L'Emulation. Brussel, 1874/75-	Emul.
Ons geestelijk Erf. Antwerpen, 1927-	Erf.
La Flandre; revue des monuments d'histoire et d'antiquités. <u>Brugge</u> , 1867-85.	La V.
* Folklore brabançon-Brabantsche folklore. (Provinciale Dienst voor geschiedkundige en folkloristische opzoekingen van Brabant). Brussel, 1921-	BraFo (FoBra)
<u>Fragmenta</u> ; maandschrift voor de geschiedenis van steden en dorpen in Vlaanderen. <u>Tielt</u> , 1886-91.	Frag.
Franciscana (volgt op « Neerlandia Franciscana »). <u>Izegem</u> , 1921-24.	Franc.
* Gedenkschriften betreffende de aloude heerlijkheid Esschen-Kalmthout-Huiber-gen. Esschen, 1933-	Es. ged.
Gedenkschriften van den geschied- en oudheidkundigen kring van Halle. (Tweetalig). Halle, 1924-	Hal. ged.
Gedenkschriften van den oudheidkundigen kring der stad en des voormaligen lands van Dendermonde (Bulletin du cercle archéologique de Termonde). Dendermonde, 1863-1913; 1938-	Den. ged.
Hagelands gedenkschriften. Tienen, 1907-29.	Hg. ged.
Germania. Brussel, 1898-1905.	Germ. B.
Germania. Leuven, 1934-36.	Germ. L.
De Vlaamsche Gids. Antwerpen, 1905-	V. Gids

- * Grootmoederken (= Wodana, uitgenomen inleiding en blz. I-L.). Zie « Wodana »
- * De Hagelander. Zoutleeuw, 1893-1901. Hg.
- De Halletoren. Brugge, 1874-81. Hallet.
- Handelingen van de kon. commissie voor geschiedenis van België (Bulletin de la commission royale de l'histoire de Belgique). Brussel, 1834- BGs.
- Handelingen van de kon. commissie voor Toponymie en Dialectologie. Brussel, 1927- Top.
- Handelingen van de kon. Commissie voor de uitgave der oude wetten en verordeningen van België. (Bulletin de la Commission pour la publication des anciennes lois et ordonnances de Belgique). Brussel, 1848- BW.
- * Handelingen van de Nederlandsche taal- en geschiedkundige Congressen. Versch. pl. 1894-1912. NCon.
- Handelingen van het genootschap voor geschiedenis, studie van de geschiedenis en oudheden van Vlaanderen. (Ook : « Annales de la société d'Emulation pour l'étude de l'histoire et des antiquités de la Flandre Occidentale »). Brugge, 1839- VGs.
- Handelingen [van de] gilde van Sinte-Luitgaarde. Brugge, 1875-79. Luitg.
- Handelingen van den geschied- en oudheidkundigen Kring van Kortrijk. (Tweetalig). Kortrijk, 1908-12; 1921-38. Kor. han.
- Handelingen van den kon. Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen. Mechelen, 1889- MO.

Handelingen van den oudheid- en geschiedkundigen kring van Oudenaarde, van zijne kastelnij en van den lande tus-schen Maercke en Ronne. Oudenaarde, 1906.	Oud. han..
* Handelingen van de Vlaamsche Philologen-congressen. Verschill. pl. 1910-38.	VP.
* Rond den Heerd. <u>Brugge</u> , 1866-1902.	RdH.
* Herentals (Kempisch heimatmuseum). Herentals, 1934-38.	Her.
Nederlandsche Historiebladen. Antwerpen, 1938-	NHist.
* HOK; tijdschrift voor geschiedenis, oudheidkunde, kunst en folklore. Hoogstraten, 1933-	HOK
Jaarboek van het Congres van het geschieden- en oudheidkundig Verbond van België. (Ook : « Annales de la Fédération archéologique et historique de Belgique »). Verschill. pl. 1886-1938.	BOG
Jaarboek van het Limburgsch geschied- en oudheidkundig genootschap. (Ook : Bulletin de la société scientifique et littéraire du Limbourg»). Tongeren, 1852-1936.	Jb. Lm.
Jaarboek der Gilde van St. Lukas en St. Jozef te Gent. Gent, 1892-1901.	G. Luk.
Jaarboek van Antwerpen's Oudheidkundigen Kring. Antwerpen. 1911-	AOK.
Jaarboek van den Diesterschen Kunstkring. Diest, 1928-	Diest Jb.
Jaerboek van het Taelvebond. Gent, 1889-90.	Taelv. Jb.

Jaarboek van het Willemsfonds. Gent, 1868-95.	Wil. Jb.
Limburgsch Jaarboek. (Limburgsche maatschappij voor Letterkunde en Wetenschap). Bilzen, 1892-96.	Lm. Jb.
Jaarboekje van den Zetternamskring. Gent-Dendermonde, 1873-75.	Zet. Jb.
Nederduitsch Letterkundig Jaarboekje. Gent, 1834-75.	Nd. Jb.
* Kempen en Hageland. Aarschot, 1936.	K. Hg.
* Onze Kempen. Herentals, 1936-37 (Zie « Herentals »).	o: K.
De Klauwaert. (Maerlantgenootschap). Brussel, 1856-57.	Klauw.
Het Klaverblad. Antwerpen, 1859-60.	Klav.
Kunst; tijdschrift voor Kunst en Letteren. <u>Brugge</u> , 1897-1905.	Kunst Bg.
* Kunst- en Letterblad (F. A. Snellaert). Gent, 1840-43, Antwerpen, 1844-45.	Kunst Let.
De Vlaamsche Kunstbode. (A. J. Cosijn). Antwerpen, 1871-1913.	VKunstb.
Leesmuseum; tijdschrift voor Letteren, Wetenschappen en Kunsten. (J. F. J. Heremans). Gent, 1856-59.	Leesm.
Leodium, chronique de la société d'art et d'histoire du diocèse de Liège. Liège, 1902-	Leod.
De Vlaamsche Letterbode. Antwerpen, 1842-44.	VLetterb.
Vlaamsch Leven. Brussel, 1915-18.	VLeven.

* Limburg; maandschrift gewijd aan geschiedenis, oudheidkunde, kunst, folklore en letterkunde. Hasselt-Maaseik, 1919-	Lm.
* <u>Loquela</u> (G. Gezelle). <u>Brugge</u> , 1881-1895.	Loq.
Nederduitsch Maandschrift. Brussel, 1862-66.	Nd. ms.
Maerlant; tijdschrift voor lezende gezinnen. <u>Tielt</u> , 1853.	Maerl.
* Nederduitsch Magazijn of maandblad van vaderlandsche en uitheemsche legenden, enz. Brussel, 1835-36.	NdMag.
Mariakransken. Doornik, 1874-81; Antwerpen en Borgerhout, 1882-90.	Mariakr.
* Mechlinia; maandschrift voor oudheidkunde, geschiedenis en folklore. Mechelen, 1921-33.	Mech.
Mededeelingen van de Zuid-Nederlandsche Dialectcentrale. (Bijblad van Leuvense Bijdragen). Leuven, 1921-	Lv. Dial.
Mededeelingen van den kunst- en oudheidkundigen kring van Herentals en omstreken. Herentals, 1933-36.	Her. med.
Mededeelingen van de Vlaamsche Toponymische Vereeniging. Leuven, 1925-	VTop.
Mémoires et publications de la société des sciences, des arts et des lettres du Hainaut. (Volgt op « Publications de la société.... »). Mons, 1841-1924.	Hen. mém.
Mémoires de la société historique et archéologique de Tournai. Tournai, 1853-95.	Doorn. mém.
Audenaardsche Mengelingen (Van Lerberghe en Ronsse) Oudenaarde, 1853-95.	Oud. meng.

Messenger des sciences historiques de Belgique. (Volgt op « Messenger des Sciences et des Arts » Gent, 1823-1830). Gent, 1839-96.	BMH.
De Middelaer of bijdragen tot de bevordering van tael onderwijs en geschiedenis (J. B. David) Voortgezet door « School- en Letterbode ». Leuven, 1840-43.	Mid.
De Moedertael (G. J. Dodd en O. J. Eekma) Brussel, 1849-1850.	Moed.
Het Morgenrood. Ledeberg, 1921-	Morgenr.
* Belgisch Museum voor de Nederduitsche tael- en letterkunde en de geschiedenis des Vaderlands. Gent, 1837-46.	BMus.
* Brabandsch Museum voor Oudheden en Geschiedenis. Leuven, 1860-64.	Bra. Mus.
* Gentsch Museum. Gent, 1895-1902.	GMus.
* Kempisch Museum. Maandschrift gewijd aan geschiedenis en oudheden. Turnhout, 1890-93.	KMus.
* Nederlandsch Museum. Gent, 1874-94.	NMus.
* Vaderlandsch Museum voor Nederduitsche letterkunde, oudheid en geschiedenis. Gent, 1855-63.	Vad. Mus.
* Vlaamsch Museum. Leuven, 1875.	VMus.
Natuur- en Stedenschoon; maandschrift der Vereeniging voor Natuur- en Stedenschoon. Antwerpen, 1922-	Nat. St.
Neerlandia Franciscana. <u>Izegem</u> , 1914-20.	NFranc.
Noord en Zuid, maandschrift voor kunsten, letteren, enz. (Snieders, later de Beer) Antwerpen, 1862-70; Gent, 1877-1907.	NoZ.

Noord en Zuid; academische mengelingen ('t Zal wel gaan). Gent-Brussel, I = 1857-58.	NoZ. 't Zal
De Noordstar; tijdschrift voor letteren (P. F. van Kerckhoven). Antwerpen, 1840-42.	No. st.
De Ontwaking; tijdschrift voor Letteren, Kunst en Wetenschap. (L. Van der Schoepen). Antwerpen, I = 1883.	Ontw.
* Verzamelde Opstellen. (Geschied- en oudheidkundige Studiekring Hasselt). Hasselt, 1923-	Ha. VO
Oud en Nieuw (De Potter en Vyt). Gent, 1867.	ON.
* Oudheid en Kunst; algemeen tijdschrift voor Kempische geschiedenis. Brecht, 1905-	Oudh. K.
Paginae bibliographicae. Brussel, 1926-29.	Pag. bibl.
De Gulden Passer (Vereeniging der Antwerpsche Bibliophilen). Antwerpen, 1877-86; 1923-	Guld. P.
De Vlaamsche Patriot. Brussel, 1888-	VPatr.
L'ancien Pays de Looz; tablettes mensuelles illustrées concernant l'histoire et l'archéologie du Limbourg. Hasselt, 1896-1914.	Looz.
Het <u>Pennoen</u> ; tijdschrift voor Kunst, Letteren enz. Jg. IV (1881) = « Jong Vlaanderen ». Brugge, 1878-	Pen.
<u>La Plume</u> au service des arts et des lettres. Brugge, 1870-72.	Plume
Précis historiques. (Volgt op « Collection de précis historiques). Brussel, 1877-98.	Préc. hist.

De Vlaamsche Rederijker (P. F. van Kerckhoven). Antwerpen, 1844-56; 2 ^o reeks 1857-58.	VRed.
Revue bénédictine. Maredsous, 1883-1914; 1927-	Rev. bén.
Revue de l'art chrétien. Lille-Brugge, 1883-1914.	Art. chrét.
Revue de la Flandre. Gent, 1846-50.	V. rev.
Revue d'histoire ecclésiastique. Leuven, 1900-	Rev. HE
Revue d'histoire et d'archéologie. Brussel, 1859-64.	Rev. HA
Revue de l'institut de sociologie. Brussel, 1921-	Rev. soc.
Petite Revue illustrée de l'Art et de l'Archéologie en Flandre. Gent, 1900-03.	Pet. rev. V.
De Vlaamsche School. Antwerpen, 1855-1901.	VSch.
* Eigen Schoon (Voortgezet door « De Brabander ») Assche, 1911-14.	ES.
* Eigen Schoon en De Brabander (Geschieden Oudheidkundige Kring van Vlaamsch-Brabant) - (Volgt op « De Brabander »). Laken-Brussel, 1926-	ESBra.
— Standaard van Vlaenderen. <u>Brugge</u> , 1815-90 (?).	St. V.
De Student. Leuven, 1881-1930.	Stud.
Studentenalmanak ('t Zal wel gaan). Gent, 1854-	't Zal
Het Taelverbond; letterkundig tijdschrift. Antwerpen, 1845-54.	Taelv.

* Taxandria (Geschied- en oudheidkundige Kring van de Antwerpsche Kempen). Turnhout, 1903-	Tax.
Thiunas. Tienen, 1927-	Thi.
De Toekomst; tijdschrift voor onderwijzers. Gent, 1857-98.	Toek.
Toerisme (Vlaamsche Toeristenbond) Antwerpen, 1922- . (1922-25 = De Toerist).	Toer.
De Tijd; algemeen Vlaamsch letterkundig maandschrift. Antwerpen, 1913-14.	Tijd.
De nieuwe Tijd. <u>Roeselare</u> , 1896-1901 (?)	n. Tijd
Tijdschrift voor Boek- en Bibliotheekwezen. (Voortgezet door « Het Boek »). Gent, 1903-11.	Ts. Boek
* Tijdschrift voor Geschiedenis en Folklore. (Provinciale Dienst voor geschiedkundige en folkloristische Opzoekingen). Antwerpen, 1938-	Gs. Fo.
Tijdschrift van de Touring Club van België. Brussel, 1895-	BTC
Tijdschrift der Vereeniging tot behoud van Natuur- en Stedenschoon voor Oost- en Westvlaanderen. <u>Mariakerke</u> , 1938-	Nat. st. V.
Tijdschrift van het Willemsfonds gewijd aan Letteren, Kunsten en Wetenschappen. Gent, 1896-1904.	Ts. Wil.
Belgisch tijdschrift voor oudheidkunde en kunstgeschiedenis. (Kon. Belgische Academie voor Oudheidkunde)-(Volgt op « Annales » en « Bulletin de l'Académie royale d'archéologie »). Antwerpen, 1931-	BAO

Belgisch tijdschrift voor philologie en geschiedenis (Volgt op « Bulletin philologique et historique ») Brussel, 1922-	BPG
Nederduitsch tijdschrift. (Voortzetting van « Nederduitsch Maandschrift ») Brussel-Dendermonde, 1864-68.	Nd. Ts.
Nieuw Nederlansch tijdschrift. (L. Van der Schoepen) Tongeren, 1881-83.	nNTs.
Het Vaderland; tijdschrift voor Letterkunde en Geschiedenis (M. T. T. Vandervoort). Antwerpen, 1844. Jg. II = Het Vaderland en de Vlaamsche Letterbode. Antwerpen, 1845-46 (2 jgn.).	Vad.
Vandaag; Vlaamsche halfmaandelijksche kroniek. Brussel, 1929-30.	Vand.
Verhandelingen van de Kon. Belgische Academie. (Deels verschenen in « Mémoires » en Gedenkschriften. Klassen der wetenschappen, der kunsten, der letteren. Elk een reeks in 4° en een in 8°). Brussel, 1772-	BA
* Verslagen en Mededeelingen der Kon. Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde. Gent, 1887-	VA. vsl.
Vlaanderen; maandschrift voor Vlaamsche Letterkunde. Antwerpen, 1903-07.	V.
— De Vlaamsche Vlagge. <u>Gits</u> , 1875-1933.	VVlag.
— * De <u>Ware Vlaming</u> ; maandschrift voor eigen haard, oude gebruiken en zeden. <u>Roeselare</u> , I = 1880-81.	w. Vl.
— * Volk en Taal (Zantersgilden van Zuid-Vlaanderen). <u>Waregem</u> , 1888-95.	Volk T.

* Volkskunde; tijdschrift voor Nederlandsche Folklore. (Vanaf 1920 : « Nederlandsch tijdschrift voor Volkskunde »). Gent, 1888-1914 (= jg. 1-25); Antwerpen, 1920-38 (= jg. 26-42). Daarna nieuwe reeks.	Vk.
* Ons Volksleven;; tijdschrift voor taal-, volks- en oudheidkunde. Brecht, 1889-1900.	Vo.
Onze Volkstaal. <u>Roeselare</u> , 1882-90.	Volkst.
De Vlaamsche Wacht. Gent, 1878-86.	VWacht.
Dietsche Warande (Voortgezet door « Dietsche Warande en Belfort »). Gent, 1855-99.	DWa.
Dietsche Warande en Belfort (Vervolg op « Belfort » en « Dietsche Warande »). Antwerpen, 1900-	DWaB.
Nieuwe Wegen. <u>Oostende</u> , 1912-14.	n. Weg.
* Wesalia (Oudheidkundige Kring van Wuustwezel, 1926-	Wes.
Wetenschap in Vlaanderen. Gent, 1935-	Wet. V.
* Wodana; museum voor Nederduitsche oudheidkunde. (J. W. Wolf). Gent, 1843. (Zie « Grootmoederken »).	Wod.
* Oostvlaamsche Zanten (Bond van Oostvlaamsche Folkloristen). Gent, 1926-	OVZ.
* Vlaamsche Zanten (Wasche Zanters). Sint-Niklaas, 1899-1904.	VZ.
* De Zuiderkempen (Geschied- en oudheidkundige Kring voor de kantons Westerloo, Beringen, Mol). Tongerlo, 1932-	ZK.

FRANKRIJK

- Annales du Comité flamand de France. Lille, 1853- FV. ann.
- Archives historiques et littéraires du Nord de la France et du midi de la Belgique. Valenciennes, 1829-60. Nord arch.
- Bulletin du Comité flamand de France. Lille 1855-76; 1890- FV. bul.
- Bulletin de l'Unoin Faulconnier, société historique de Dunkerque et de la Flandre maritime. Dunkerque, 1898-1935. Bul. Faulc.
- Le Lion de Flandre. Belle, 1929- FV. lion
- * Revue des traditions populaires. Paris, 1886-1919. Rev. trad.
- * La Tradition. Paris, 1887-96. Trad.

NEDERLAND

- Annales de la société historique et archéologique de Maastricht. Maastricht, 1854-58. Mtr. ann.
- Archief; vroegere en latere mededeelingen vnl. in betrekking tot Zeeland. Middelburg, 1856- Z. arch.
- Archief voor kerkelijke geschiedenis. (Voortgezet door «Nederlandsch Archief voor Kerkgeschiedenis»). 's Gravenhage, 1829- N. Arch. KGs.
- Bijdragen van het Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant. 's Hertogenbosch, 1918. N. Bra. bijd.

Bijdragen tot de oudheidkunde en geschiedenis inz. van Zeeuwsch-Vlaanderen. Middelburg, 1856-63.	ZV. bijd.
Cadsandria. Middelburg, 1854-59.	Cads.
Jaarboek voor het hertogdom Limburg (en « Jaarboekje ») Maastricht, 1846-52. Jaarboekje = 1867-75.	Jb. Lm. N.
Elsevier's Maandschrift. Amsterdam, 1891-	Els. ms.
De Maasgouw, orgaan van het Limburgsch geschied- en oudheidkundig Genootschap. Maastricht.	Mg.
* De Navorscher. Amsterdam, 1851-	Nav.
Publications de la société historique et archéologique dans le Limbourg. Maastricht, 1864-	Lm. pub.
* Sinte-Geertruydsbronne; driemaandelijksch tijdschr. gewijd aan de geschiedenis en de folklore van West-Noord-Brabant. Bergen op Zoom, 1924-	SG.
* Taxandria, tijdschrift voor Noord-Brabantsche geschiedenis en volkskunde. Bergen-op-Zoom, 1894-	TaxN.
Tijdschrift voor Noord-Brabantsche geschiedenis. Bergen-op-Zoom, 1884-87.	NBra. Gs.
* Eigen Volk; algemeen folkloristisch en dialectisch maandschrift voor Groot-Nederland. Haarlem, 1929-	EVk.
Zeeland. Middelburg, 1852-56.	Z.

V. — PRACTISCHE WENKEN.

De werkverdeling gebeurt in overleg met de medewerkers en de werkwijze wordt rechtstreeks met hen geregeld.

Voor het opstellen der fiches schikken wij ons naar de regels, die gevolgd worden in de Bibliotheken der stad Antwerpen en die verschenen zijn in « Boek en Bibliotheek » in 1941. Overdrukken zijn door de uitgeverij « De Sikkel » (Antwerpen) in den handel gebracht.

Het classificatieplan voor de Bibliographie van de Vlaamsche Folklore, dat we hierbij voorleggen is getoetst aan de praktijk. Het is echter niet definitief. Want met alle gegronde opmerkingen van folkloristen en bibliographen zal graag rekening worden gehouden.

Alle wenken, mededeelingen en, liefst van al, aanbieding van medewerking, worden, met dank bij voorbaat, ingewacht op het adres van steller dezer bijdrage : Hilda Ramstraat, 36, Berchem-Antwerpen.

1 September 1946.

Boekbespreking.

P. NORBERTUS TEEUWEN. O. E. S. A. en GUSTAAF DEKESEL. — *Sint Nicolaas van Tolentino. Een volksheilige in Vlaanderen.* Uitgave P. P. Augustijnen. Gent, 1946. 142 bl. met 31 ill., binnen- en buitentekst.

Bij gelegenheid van het vijfde eeuwfeest der heiligverklaring van St. Nicolaas van Tolentino, hebben de Paters Augustijnen dit feestboek ter eere van hun ordebroeder, één der meest geliefde volksheiligen in Vlaanderen, uitgegeven. Na een levensschets van den heilige wordt vooral zijn plaats in de Vlaamsche volksdevotie behandeld, eerst de nu nog bestaande bedevaartplaatsen, daarna dezen die verdwenen. Onder de Oostvl. devotie-oorden worden behandeld : Aalst, Doorslaar-Eksaarde, Gent, Haasdonck, Nevele, De Pinte; onder de verdwenen : Dendermonde. Aan S. echter blijkt onbekend te zijn de kapel van St. Niklaas van Tolentino te Zittaart-Meerhout op de Veedijk. Het driehonderdjarig bestaan ervan werd zoo pas in Sept. ll. plechtig gevierd. Zie de nota van L. Grietens in « Zuiderkempens », 1946, bl. 63. Deze gewetensvolle studie, die een uitstekende bijdrage vormt tot de kennis van ons bedevaartwezen, toont nog eens aan hoe fragmentair deze nog steeds is en hoe heilzaam een serie dergelijke monografiën, die systematisch de volksdevotie tot een bepaald heilige zcuden behandelen, zouden zijn. S. hebben ook open oog gehad voor de iconografie, en geven een interessante serie reproducties; ik had ook graag, naast de devotieprentjes, een paar foto's gehad van de devotiebeeldjes voor privaat gebruik, die, volgens de auteurs nog in vele vlaamsche families te vinden zijn; zoowel als een foto van de bekende « gewijde broodjes », ook de vorm ervan is voor ons, folkloristen, interessant. Met genoegen zag ik ook de goedverzorgde bibliografie van de devotieboekjes, of « Korte Begrippen ». Ik signaleer, in dit verband, een uitgave in mijn bezit, die niet vermeld is, onder de Gentsche uitgaven, bl. 69. S. vermelden eene meer uitvoerige bewerking, bij Stepman in 1914, verschenen. Mijn exemplaar « Kortbondige onderrichting (enkelvoud) over het zalig en krachtig gebruik » enz., ook bij Stepman verschenen, is gedateerd 1908 en draagt reeds als bijvermelding : Nieuwe uitgave.

J. Vermeulen.

Tien Weerspreuken.

Louwmaand,
Kou' maand.

Muggen in Januari,
Mieren in Februari :
Veel te vroeg, een slecht begin;
De Meimaand zet met vorst nog in.

Gaan de mieren al aan 't garen
In de tweede maand van 't jare,
Zeker moogt g' en vast verwachten
Late vorst en koude nachten.

Ziet ge 's Zomers vele wolken
Zacht er zeilen, wit als molke,
Zal er 's Winters, zonder falen,
Dikkels sneeuw de lucht uit dalen.

Staan veel noten op de twijgen,
Gaan w' een strengen Winter krijgen.

Veel harde noten op het hout
Maakt de Winter hard en koud.

Wie veel noten er mocht klippelen,
Zal nog van de kou staan trippelen.

Is er regenweer te wege,
Sluit de distel, wijs en vroe,
Netjes zijne schubben toe.

Regen op Sint Godelief
Is de landman nimmer lief;
Minstens dan zes weken
Regent het te reke.

Schijnt de zon op Sint Margriet,
Is Medardus' macht teniet.

J. V.

Personalia.

Sekretaris Lod. Verlodt, gepensionneerd.

Op 31 Augustus jl. ging onze toegewijde sekretaris, de heer Lod. Verlodt, bureel-overste bij den Stedelijken Gasdienst met rust. Bij deze gelegenheid werd hem een welverdiende hulde gebracht door zijn oversten en ook door zijn ondergeschikten, wier genegenheid hij door zijn dienstvaardigheid, alsook door zijn plichtsbetrachting en werkzaamheid gewonnen had.

Wij, bestuursleden van den Bond der Oostvlaamsche Folkloristen, die sedert jaren met den heer Verlodt samenwerken, sluiten ons eenparig bij deze hulde aan. Zij biedt ons de gelegenheid om openbaar onze gevoelens van erkentelijkheid uit te drukken voor den man, ijverig bestuurslid van het eerste uur, die sedert October 1933 de spil is van onze Vereeniging.

Wat hij als sekretaris gepresteerd heeft voor den Bond, gedurende de zonnige jaren vóór den oorlog en vooral gedurende het sombere tijdperk van de bezetting, kan hier moeilijk in enkele zinnen uitgedrukt worden. Hij is een toonbeeld van sekretaris, die gansch het raderwerk van onze werking door en door kent en stevig in handen heeft. Hij was de ziel van de verschillende congressen en tentoonstellingen door den Bond in de periode 1934-1939 ingericht, zooals hij ook de onvermoeibare inrichter is van de folkloristische voordrachtencyclusen, die sedert 1941 tweemaal 's jaars in het Folklore-museum of in het Stadsarchief gehouden worden. Gansch het administratief werk van den Bond berust in zijn handen en dat verricht hij met zorg en toewijding, met steeds den groei en bloei van het organisme, dat hem zoo nauw aan het hart ligt, voor oogen, uit liefde voor de folklore en voor zijn volk.

Hij is met rust, maar niet voor den Bond. Wij hopen dat hij nog vele jaren zijn post van sekretaris zal kunnen waarnemen, met dezelfde werkkraft en den grooten ijver, die hem steeds kenmerkten.

Sekretaris Lode Verlodt, ad multos annos!

HET BESTUUR.

Op Zaterdag 28 September 1946 werd te Zele het huwelijk ingezegend van den Heer Jan van Es, licentiaat in de wijsbegeerte en letteren, leeraar aan het Atheneum te Ronse, zoon van onzen gewaardeerden voorzitter den Heer Fernand van Es, met Mejuffer Maria Gijssens. De Bond der Oost-Vlaamsche Folkloristen biedt de jonggehuwden, zoowel als aan de geachte ouders, zijne beste wenschen aan, en alle heil en zegen.

Oorlogsfolklore.

Nieuwe Wapens.

- Weet ge 't laatste nieuws al? 't Groot kanon van de Vrijdagmarkt is weg te Gent!
- Ja? Hoe komt dat?
- De Duitschers hebben het weggevoerd, 't moet dienen als V 3!

Evergem, Juli 1944.
A. D. S.

De na-oorlog.

- Hoe stelt ge het?
 - Goed, op zijn Belgisch!
 -?
 - 't Is te zeggen: « Beter dan elders »!
- Gehoord Gent, 11 Mei 1946 J. V.

Eurêka-Amerika!

Door de Arteveldestad marcheerde in smalle gelederen het Duitsche voetvolk, al zingende van « Eurêka ». Twee oude Gentenaren luisterden verbaasd.

— Awel, Tone, sprak plots één van beiden, hoe zijn die deugnieten toch niet beschaamd!
Ze zingen zulder al van « Amerika » en ze zijn in Engeland nog niet.

Gehoord en opgeteekend te Gent in 1941.
J. V. M. (Merchtem).